

Monica Săvulescu Voudouri

Libris .RO

Respect pentru oameni și cărți

Maxi, câinele diasporei

Tracus Arte
2018

Știa c-o să moară. Noaptea a venit la mine în dormitor. Și-a pus capul pe marginea patului. M-am trezit simțindu-i privirea. În cameră era lumină de la becul din curte. Geamul era deschis. 7 iunie 2017. Portocalul, înflorit în dreptul ferestrei.

Nu i-am auzit pașii prin celelalte camere, așa cum îi auzeam de 17 ani. Unghiile pe parchet. Țic-țic-țic, se ridica de pe salteaua ei din salon. Intra pe coridorul unde își avea strachina cu apă. O auzeam hăpăind cu lăcomie. După care iar țic-țic-țic, înapoi la salteluța ei.

La mine în dormitor intra doar când avea să-mi spună ceva special. Că îi e foame și atunci îmi făcea un semn expresiv, lingându-și discret botul. Sau că vrea afară. Sau că i-e frică, fiindcă plouă cu fulgere. Sau că sună telefonul din birou și eu nu-l aud. Sau că i s-a părut că s-a oprit liftul undeva, la unul dintre etaje, acum, în puterea nopții.

Mai venise la mine în dormitor de câteva ori, în nopțile de iarnă. În ultimii ani, de când cu criza în Grecia și cu imposibilitatea noastră de-a cumpăra petrol, pentru a ne încălzi casele. Atunci eu o invitasem la mine. Îi luasem salteluța și i-o pusesem jos, pe covorul persan, la picioarele patului meu.

Dormi aici, cu mine, o îndemnasem, o să încercăm să încălzim puțin camera cu un reșou.

Știu că nu dormea bine. O auzeam noaptea răsucindu-se pe salteluță. Considera probabil că nu i se cuvine. Fată de la țară, simțită, cum spuneam mereu despre ea.

Odată a venit la mine o prietenă din România, Stela. Profesoară de teatru. O cunoșteam de când era studentă, de la IATC. Trecea printr-o perioadă familială grea. Venise să mai uite. Să-și petreacă Crăciunul în Grecia. La mine în casă era un frig să-l tai cu cuțitul. Neavând încotro, ne-am culcat amândouă în dormitor, unde funcționa reșoul electric. I-am adus și salteluța lui Maxi, la picioarele patului.

Noaptea toată noi am vorbit despre colegii și prietenii din România. Despre fetele frumoase de altădată, actrițele generației noastre. Despre actorii pe care îi cunoșteam și rolurile lor recente. Despre piese și autori.

Toată noaptea am auzit-o pe Maxi foindu-se pe salteluță. Ea, care înțelegea tot, acum nu mai pricepea nimic. Ce Caragiale? Ce Vali Seciu? Ce Caramitru? Erau nume pentru ea străine. Ea era un câine mediteraneean. Cunoștea toată emigrația românească de la Marea Egee. Și ne cunoștea și prietenii greci. Era perfect bilingvă, cum spuneam eu despre ea. Adică înțelegea tot ce i se spunea în română și greacă. Doar că nu putea să articuleze.

Spune și tu câteva cuvînțele, mă rugam în glumă de ea. De 17 ani, de când ești cu noi, ai fi putut învăța să rostești acolo, câteva vorbe.

Atunci își făcea botul pungă. Se izmenea, scotea câteva sunete subțiri din gâtleej. După care ne privea cu ochii ei numai tandrețe, să vadă dacă suntem mulțumiți de strădanie.

În noaptea cu Caragiale, cu Vali Seciu și Caramitru am simțit-o că se strecoară prin crăpătura ușii. S-a dus să se culce în sufragerie, în frig. Faptul că vorbeam despre lucruri și despre oameni pe care ea nu-i cunoștea i s-a părut o trădare. Ea era obișnuită să se tolănească la picioarele tuturor celor care-mi intrau în casă, să sară la fiecare sunet al soneriei prima la ușă, să iasă prima în întâmpinarea celui venit, dând din coadă și unduindu-și de bucurie șira spinării, să latre alintat cerșind mângâieri. Câine mai bucuros de oaspeți n-am pomenit. Era conștientă că nimeni dintre cei care-mi treceau pragul nu-i va face vreodată vreun rău. Necunoscând fenomenul, nici nu-l putea anticipa. Îmi iubea toți prietenii. Deschisă cum era la suflet, naivă în credulitatea ei, cred că ar fi iubit până la urmă și hoțul. L-ar fi așteptat dând din coadă până forța ușa și s-ar fi gudurat pe lângă el plină de tandrețe.

Din punctul ei de vedere trebuia să avem tot timpul casa deschisă și plină de lume și ea să se învârtă printre musafiri. Nu era un câine mic, de salon. Era mare, fără rasă, un câine de maidan. Născut pe o insulă grecească și adus la numai câteva săptămâni incognito la Atena, cu vaporul, într-o poșetă de damă.

Ajunsesem la fata mea, pe insulă, la câteva zile după ce se născuse Maxi. Fiica mea, Mira, închiriasse o casă îngrijită în satul unde își făcea stagiul de medic la țară.

Agrotiko-ul, cum îi spun grecii. Satul era o splendoare, la malul mării. Tot litoralul numai mese întinse cu fețele din in — în carouri — ca la tavernele unde se servește mâncare tradițională. Turiști, ca peste tot. Altfel, sat mic, cu case bine amenajate, dar cu câteva străduțe, cu nume dintre cele mai aberante. Casa pe care o închiriasse fata mea era pe *Strada unde oprește autobuzul*.

Spune și tu, mi se plângea ea, mă abonez la reviste medicale din străinătate, trebuie să le dau adresa și eu scriu să-mi trimită coletele pe Strada unde oprește autobuzul...

Fata mea terminase liceul în Olanda și Facultatea de Medicină în Belgia. Era primul an în care se întorsese pe Mediterană. Eu mai lucram în Olanda. Veneam doar în vacanțe. La Mira, la *agrotiko* sau în garsoniera pe care o cumpărasem în centrul Atenei. Sătenii știau că suntem străine. De altfel, mulți dintre ei lucraseră și ei în străinătate. Fuseseră ani și ani emigranți în Germania. Despre asta însă nu vorbeau niciodată. Fenomenul mi s-a părut, sociologic, interesant. Ei nu mai rosteau nici un cuvânt nemțește, deși bănuiam că nu uitaseră limba. Copiilor nu le povesteau niciodată despre anii aceia. Cei mai mici nici măcar nu știau unde le fuseseră părinții în tinerețe. De parcă aceștia ar fi vrut să șteargă acea etapă din cronologia biografiilor lor. Amnezie totală.

Într-o zi, stăteam cu Maxi în poală pe terasa casei din sat. Maxi nu era încă Maxi, fiindcă nu avea nume. Era doar un cățel de câteva săptămâni, de abia ce ieșise din mop. Fiindcă după ce fata mea a găsit-o proaspăt născută în stradă și-a adus-o acasă, animăluțul plin de angoase își căuta refugiul în mop. Presupuneam că

umezeala și lațele lui îi aduceau aminte de trupul mamei, de lângă care fusese luată, fiindcă mama murise la naștere. O scoteam din mop, îi dădeam să mănânce câteva picături de lapte cu forța, după care se ascundea iar în mop. Greu a câștigat încredere în noi și a început să iasă de-acolo din proprie inițiativă. Doar că atunci au prins de veste proprietarii că avem câine. Or, contractul cu fiica mea la închirierea casei fusese: fără animale de interior.

Neavând încotro, fata i-a cumpărat o zgardă. Și-un lanț. I-a făcut o cutie de carton. Și-a lăsat-o în curtea din spatele casei, unde mai erau un cal și câteva pisici. Până în ultimele ei zile, la Atena, Maxi se bucura dacă trecea vreodată, din cine știe ce întâmplare, vreun cal pe stradă. Sau dacă vedea vreo pisică. Se oprea în loc și dădea din coadă, numai zâmbete. Calul fornăia văzând ditamai câinele oprindu-se-n drum și dând din coadă. Pisicile se propteau în labe și se făceau arc, cu ochii scăpărători. Maxi nu le înțelegea ura. Ea le considera prietene de tinerețe.

Oh, când am văzut zgarda aceea, mare cât o brățară pe gâtișorul ei subțirel. Și lanțul pe care nu-l putea târâi nici un metru... Când am văzut cutia de carton, sub care se și căscase o gaură, făcută probabil noaptea, de rozătoare...

Maxi, îi spuneam, după ce o luasem la mine-n Atena, tu poți să dovedești că ai trăit *the American dream*. Te-ai născut în zăpadă pe stradă. Ai fost culcată afară, în lanț, într-o cutie de carton asaltată de șobolani. Apoi ai fost luată într-o poșetă și adusă cu vaporul în Atena.

Ai copilărit pe-o terasă plină de flori și de pomi, la etajul șase, unde veneau seară de seară prieteni și tu erai alintată și mângâiată, trecând pe sub masă de la unul la altul. Îți puneai capul pe piciorul celui la care te opreai, îți băgai botul în palma lui. Stăteai înconjurată de oameni ziua și noaptea. Când rămâneai singură, depărtasem două ghivece de flori ca să poți vedea strada. *Maxi, treci la televizor*, îți spuneam. Și tu te așezai cuminte și priveai forfota bulevardului, pe una dintre cele mai frumoase artere ale capitalei grecești. Mai lătrați din când în când, dacă, văzut sau nevăzut, pe jos mai trecea câte-un câine. Vitează erai doar de sus. Pe stradă, când ne întâlneam cu câte un *coleg* (așa îți spuneam: uite Maxi, se apropie un *coleg*), te făceai mică. Stăteai pe loc, înfrișată, până trecea colegul. Deveniseși, oarecum, mai mult om decât câine.

Apoi, când ne-am mutat într-o casă mai mare, te-am luat în apartament. Atunci ți-am cumpărat – erai cu mine de mai bine de zece ani – și prima salteluță. Mult mi-am reproșat această întârziere, când am văzut cât te-ai bucurat să ai locul tău și numai al tău în apartament. Stăteai ore întregi tolănită pe salteluță. Sau te plimbai de colo-colo prin cameră, călcând fără zgomot pe covorul persan, ca până la urmă să te întorci rezonabilă tot în spațiul tău.

Ăsta e chiar the American dream, Maxi, râdeam de tine. De la cutia de carton din fundul curții, la covorul persan. Dintre noi toți, numai tu, una, poți să spui că ți l-ai împlinit.

O țineam așadar în brațe pe terasa casei de la țară,

încă pe vremea când fata mea era la *agrotiko*. Proprietărea nu era acasă, și de fiecare dată când ea pleca prin sat, eu luam câțelul din lanț și-l aduceam pe terasă. Stătea făcută ghemotoc, nu mult peste mărimea unui pumn, cu ochii pe jumătate închiși. Se lăsa mângâiată, pierdută de fericire.

La noi mai era în acea zi în vizită Kostas, un doctor tânăr, prieten al fetei mele. Un băiat frumos, care studiasse la Budapesta și făcuse școală serioasă de Medicină. Se consultau. Se ajutau. Nu le era ușor în primul lor an de meserie. Își dădeau curaj.

Stăteam de vorbă, încercând să-i găsim mogâldeței din poală un nume.

Voi, a spus Kostas, fiindcă veniți din Olanda, ar trebui să-i dați câinelui un nume olandez. Eu unul, dacă aș lua un câine, i-aș da un nume unguresc, să-mi aduc aminte strigându-l de-o perioadă a vieții mele pe care nu vreau s-o uit.

Era deja seară, când, în final, am căzut cu fiica mea de acord asupra unui nume. Mă întorsesem de câteva zile de la Amsterdam. Și asistasem, ca toată țara, la căsătoria prințului Willem Alexander cu argentinianca Maxima.

O să-i spunem Willem Alexander, am propus eu. Și-o să-l strigăm Willy.

Ni s-a părut amuzant.

S-a întâmplat însă ca tocmai atunci să se oprească la

noi un țăran grec. Venise să-i dea fata mea o rețetă. A stat și ne-a ascultat, cât ea i-a scris-o în camera alăturată. A luat-o, s-a îndreptat spre poartă. După care, s-a întors din drum și ne-a spus:

Mă mir cum doi doctori, cu atâta știință de carte și o doamnă umblată ca dumneata, nu băgați de seamă că acest cățel nu-i câine, ci e cățea.

Am rămas siderați. Așa era, acum am observat și noi, ridicându-i codița, că nu era câine. Nu ne-a rămas așadar nimic altceva de făcut decât s-o botezăm cu numele frumoasei mirese regale. A devenit Maxima. Și i-am spus Maxi. Mai târziu, când mi s-au născut nepoatele, ele au alintat-o cu diminutivul grecesc. O strigau Maxula.

*

Maxula. A fost cățea, fără să fie cățea. N-a avut parte de bucuria împreunării. N-a avut parte să nască. Conform normelor la care supunem câinii de apartament, la vârsta nubilă a fost și ea castrată. Zi de care mi-aduc aminte cu durere și jenă. Nu știu dacă ne-a fost dat dreptul să intervenim atât de brutal în mersul lucrurilor din natura care ne înconjoară. Fata mea, pozitivista, a spus însă că altă cale pentru cățea nu există. O să adune în jurul ei toți câinii de pe stradă, zicea. O să-ți umple apartamentul de pui. Și-atunci, spune-mi, ce-o să te faci?

Am dus-o într-o dimineață în mașină la veterinar. N-am știut că la animale castrarea este o operație atât de totală. Cățeaua frumoasă și veselă a fost pur și simplu

golită pe dinăuntru. Mi s-a spus să vin să o iau a doua zi după intervenție. Stătea pe un preș într-o cameră aproape de sala de operație. Când mi-a auzit glasul, s-a ridicat. A venit până la mine. Și mi-a căzut la picioare, răpusă de dureri. Am luat-o acasă. Trei zile n-a vrut să mănânce și să bea nimic. Am stat lângă ea, pe terasă. Am încercat să-i dau sedative. Nu le primea însă. Nu mai avea încredere-n nimeni. Privea în gol. După trei zile și-a revenit. Parcă nu mai era totuși aceeași. I se instalase o tristețe-n privire. Apoi, în timp, întâmplarea a fost uitată. Ca orice durere fizică. Nu știu însă dacă ea a trecut definitiv peste acea amintire. Eu mi-am impus. Am făcut efort ca să pot uita. Până în ziua de astăzi îmi face rău să-mi aduc aminte. Am sentimentul că am trecut un hotar peste care n-aveam voie să trec. Că situația mea de *stăpân* mi-a permis o nemernicie.

*

Astăzi se împlinesc două luni de când ai intrat în pământ, îi spun, vorbind cu ea în gând, singură prin apartament. Deci n-a mai rămas din tine nimic, drăguț! Habar nu am unde ai fost îngropată. Doctorul nu mi-a dat voie să te văd după ce ți-ai dat sufletul. Erai în cealaltă cameră, măcelărită probabil, într-un sac de plastic.

Lasă, mi-a spus, e mai bine s-o ții minte așa cum ai văzut-o ultima dată.

Florenzzo stătea în anticameră, cu fața lividă, cu capul în mâini. Te știa, Maxula, de când te adusesem